

másrészt mindig vizsgálódó, kétkedő, töprengő megközelítés kifejezői. Semmi penésztudós homlokráncolás: a legmélyebben rejlő kétségeket az emberségbe vetett, keserűen mély hitre támaszkodva, „viccesen” fejezi ki. És mindig nagyon képszerű.

Ennek jó példája egy-egy, szinte röptiben odavetett megjegyzés: „...a két Káin, akik közül az egyiket Ábelnek tartjuk...”

Egy részletet idézünk az előadás második feléből:

Európa határa folytonosságában áll. Prométheusz az az örök vállalkozó valaki, aki a tilosból kihozza az almát, a Biblia Évával hozatja ki az almát, a legnehezebb dolga mégiscsak Prométheusznak volt, aki a tüzet hozta ki az embereknek. Meg kellett küzdenie ennek következményeivel és mellékhatásaival. Sziziphosz pedig nem csinál mást, mint egy folyton adózó építészeti kft-nek, vagy egy kuglipályának az utolsó munkása, felgörgeti a követ, a kő visszagurul, Sziziphosz újra megteszi, mert reméli – és itt válik jelképfigurává – hogy egyszer a kő fennmarad. /.../

Itt van nekünk ez a szüntelenül fájó Trianon. Valahogyan számtalan népnek lehet Mohácsa és Trianonja, nincs emberi szerveződés, birodalmiság, amelynek életében ne volna olyan pont, amelyet többnyire az utókor – aranykornak nevez; és ne volna olyan pont, amikor úgy érzi, hogy bekövetkezik a tragédia. Nem annyira az olyan tragédiákat tartja számon az emberiség, mint egy vulkánkitörés, hanem amiket önmagának okoz.

Menetközben az egész emberiségre vonatkoztatva mindenki mindenkinek a bajtársa, ha pedig úgy alakul a dolog, akkor a másik feltétlenül háborús bűnös.

Az előadó megemlítette, szerinte van olyan diadalüvöltés is, olyan fájdalomüvöltés is, hogy: Európa! – Majd végezetül így fejezte be eszmefuttatását: A többi, környező néppel új vegyületeket hozunk létre és az új, jövődő emberek bizonytalán megtalálják az új korok rémségeit és szépségeit is.

A végtelenül széles kitekintést nyújtó (vagy inkább arra sarkalló) előadás hallatán, amely fény- és árnyoldalakat egymás mellé sorakoztatott, némelyek kissé félreértették a dolgot s néhány hozzászóló úgy érezte, hogy Trianon-siratót hallott. Ezért a gazdag gondolati-asszociációs magaslatookról, ahová Lászlóffy Aladár invitált bennünket, már-már átültünk ahhoz a vitaasztalhoz, ahol nemzeti sorskérdés, hogy villásreggeli után, vagy éhgyomorral írták-e alá az 1920-as békepaktumot. Szerencsére mégsem ez volt az est magva.

Reméljük, a közeljövőben Lászlóffy Aladár eszmefuttatásának teljes – autorizált – szövegét közölhetjük lapunk hasábjain.

dcs

*****

Utánnnyomás a Szabadság c. napilap július 7-i számából

A balladaszobrász száz éve

Sokszínű, mégis egységes kép alakult ki *Szervátiusz Jenő* kolozsvári születésű szobrászművészről azon az emlékünnepeken, amelyet születésének 100. évfordulója alkalmából rendezett meg Kolozsvár Római Katolikus Szent Mihály Egyháza július 4-én. Az ünnepségre a művész leszármazottain kívül számos magyarországi jeles személyiség is érkezett, hogy lerója tiszteletét a balladaszobrász előtt.

A Nőszövetség székházában kezdődött ünnepség első része a tudományosabb jellegű előadásoké volt. Elsőként Balogh Gizella, a Szent Raffael kör elnöke elevenítette fel a művész alakját, ismertette életútját.

A szobrászok ereklyekészítő voltára hívta fel a figyelmet beszédében dr. Czirják Árpád érseki helynök, pápai prelátus, kiemelve, hogy Trianon óta a magyarság alig-alig állíthatott

szobrokat nagyjainak, ezzel szemben a román szobrok elszaporodása tapasztalható. A prelátus értékelése szerint a szobrok nemzetünk nagyjaira emlékeztetnek, kultúrát teremtenek, és nem engedik, hogy a haza fogalma a tudatalatti szférába szoruljon.

Szervátiusz művészetét méltatta beszédében Csoóri Sándor magyarországi költő, aki személyes emlékeket is őriz a mesterről. Szervátiusz pályája az anyaországban teljesedett ki, 1977-es emigrációja után. A pályatársak kezdetben gyanakodva szemlélték művészetét, egyfajta romantikus, mitologikus pátoszt tulajdonítottak neki. Később ugyan elismerték teljes jogú művészként, ám halála óta keveset hallani róla. Életútját Csoóri Petőfiéhez hasonlította: járta Erdélyt, mint Petőfi az országot, hogy hiteles, a részleteket is pontosan kidolgozó és hűen tükröző szobrászatot teremtsen. Az ő műterme Erdély lett, a helyszíneivel és a sorsával együtt - összegezte a költő, felhívva a figyelmet arra is, hogy még mindig vannak olyan kritikusok, akik szeretik pusztán Bartók és Kodály művészetének illusztrátoraként meghatározni Szervátiuszt, az esztétikai provincializmus bélyegét nyomva rá.

A méltatókhoz csatlakozott dr. Demeter Ervin magyarországi országgyűlési képviselő, aki beszédében Szervátiusz hatását elemezte. Kifejtette: alig van olyan erdélyi tollforgató, aki ne került volna kapcsolatba vele valamilyen formában, vagy ne írt volna róla. Az emberül alkotás művésze volt ő, aki témáért a néplélek múltban gyökerező kulturális hagyományaihoz fordult, kialakítva a népi díszítő és ábrázoló faragást. Művészetének két legjellemzőbb sajátossága: a tudás és az alázat.

A leszármazottak és hozzátartozók nevében Szervátiusz Klára, a művész fiának, Szervátiusz Tibornak a felesége szól. Személyes hangú beszédében megköszönte a rendezvényt, majd tolmácsolta dr. Feledy Balázs szavait, aki a Magyar Örökség díj átadásán elmondott laudációját küldte az erdélyi ünneplőknek. A díjat igazoló oklevél másolatát bekeretezve hozták el a kolozsvári Szervátiusz múzeum számára, ahol a rendezvény is folytatódott.

Elsőként Kallós Zoltán Kossuth-díjas néprajzkutató elevenítette fel Szervátiuszhoz kapcsolódó emlékeit, majd Kusztos Endre képzőművész emlékezett meghatottan mesterére, aki igazgatta pályáját és fiaként szerette őt. Az előadásokat és visszaemlékezéseket időnként muzsikával szakították meg: a Szent Mihály Egyház kórusa, a Flauto Dolce együttes, a Concordia vonósnégyes, Borsos Edit és Barabás Kásler Magda közreműködése tette még emelkedettebbé a rendezvényt.

A szintén jelen lévő kitűnő szobrászművész, az „ünnepelt” fia, Szervátiusz Tibor némaságával fejezte ki üzenetét és köszönetét mindazoknak, akik azon munkálkodnak, hogy Szervátiusz Jenő szellemisége tovább éljen, munkáit pedig mindörökké csodálhassa az utókor.

S. B. Á

*****

Erdélyi örmény elmésségek - Elmés mondatok (eredeti helyesírással)

Nemesség - érték nélküli régi portéka.

Meggyőződés - az állással változó árucikk.

Pénz - állandó barátság.

Barátság - láthatatlan valami.

Levegő - a falusi tanító tápláléka.

Színész - egy perczig király, gróf, gazdag, szegény.

(Szongott Kristóf Szamosújvár monográfiája c. könyve, 315. oldal)

*****